

Deklaracija Svetskog romskog kongresa 2023

Svetski romski kongres održan je od 15. do 17. maja 2023. u Berlinu sa učesnicima iz 30 zemalja širom sveta: Indija, SAD, Nemačka, Francuska, Belgija, Kosovo, Turska, Poljska, Srbija, Bugarska, Rumunija, Danska, Švedska, Belorusija, Slovačka, Ujedinjeno Kraljevstvo, Češka Republika, Makdonija i mnoge druge, kako bi se obratile hitne izazove sa kojima se suočavaju Romske zajednice širom sveta. Fokus je bio na trenutnoj situaciji Roma: diskriminacija širom sveta, situacija romskih izbeglica i pretnja zajednici od porasta desničarskog ekstremizma. Diskusija o situaciji romskog pokreta bila je posebno intenzivna. Kongres je emitovan uživo putem interneta, hiljade ljudi je pratilo prezentacije i diskutujtovalo na društvenim medijima. Dogovoreno je da moramo istrajati na našem identitetu kao Nacija i odbaciti kategorizaciju kao etnička manjina.

Diskusije su hitno potrebne jer se nalazimo u vanrednoj situaciji. Uprkos stalnoj borbi protiv diskriminacije, rasizma i anti-Romizma, oni se širom sveta povećavaju. Rat u Ukrajini predstavlja veliku pretnju - ne samo Romima u Ukrajini, već i zajednicama u zemljama u kojima rat preti da se proširi. Mnogi Romi žive u tim zemljama, a u tim zemljama imaju malu državnu zaštitu i doživljavaju visok nivo strukturne i institucionalne diskriminacije.

Romi ne okupiraju teritorije, ne izvode terorističke napade i ne vode ratove, Romi su tragali za emancipacijom putem nenasilnih sredstava. Ipak, mi smo najomraženiji narod. Ne smemo ponavljati greške koje su bile i još uvek se čine u vezi sa prošlim i sadašnjim ratovima. Romi nisu dobili potrebnu zaštitu čak ni kao ratne izbeglice.

Procesi transformacije nakon završetka Hladnog rata povećali su socijalno-ekonomsku isključenost, diskriminaciju i marginalizaciju Roma u mnogim zemljama. Porast nacionalizma i drugih reakcionarnih ideologija doveo je Rome do uloge krivaca. Ratovi na Balkanu ostavili su mnoge Rome beskućnicima. Oni i danas žive u dijaspori.

Zaboravljeni rat u Siriji takođe je spomenut. Zapad nije upoznat sa činjenicom da je domska zajednica, Romi na Bliskom istoku, koji su raseljeni ovim ratom, nisu priznati.

Strukturalna i institucionalna diskriminacija često se ne prepoznaju ili čak ignorišu u svim evropskim zemljama. Rasističko nasilje predstavlja ozbiljan problem u mnogim zemljama. Desničarski ekstremizam i desničarski populizam u politici i društvu ugrožavaju romske zajednice širom Evrope.

Nemamo vremena za gubljenje. Sa Svetskim romskim kongresom stvorili smo platformu gde ćemo se svake dve godine sastajati kako bismo informisali romsku populaciju širom sveta o trenutnoj situaciji, suočili se sa aktuelnom politikom i diskutovali o strategijama, strukturama i zahtevima. Opšta reforma politike prema Romima je neophodna.

Ovim putem izjavljujemo sledeće potrebe i zahteve kako bismo obezbedili bolju budućnost za romsku naciju:

U oblasti prava i pravde:

- preduzeti odgovarajuće mere za priznanje i pomirenje genocida nad Romima širom Evrope tokom Drugog svetskog rata;
- priznati 13. jun kao dan sećanja na Rome proterane iz Kosova 1999. godine; postaviti pitanje o imovini Roma koja im je oteta tokom i posle kosovskog rata; tražiti obeštećenje za uništene romske kuće; obeštećenje za povrede pretrpljene usled prinudnog smeštaja u kampovima koji su bili zatrovani olovom;
- razviti pojednostavljen postupak za prijem Roma koji traže utočište iz ratnih zona; nedokumentovani Romi moraju imati ista prava kao dokumentovani;
- obezbediti status zaštite za Rome koji traže utočište od pogroma, državnog i nedržavnog proganjanja, kao i strukturne i institucionalne diskriminacije;
- raditi na uspostavljanju zakona protiv anti-romizma i drugih pozitivnih zakonodavnih promena i sprovesti postojeće pozitivne pravne predloge;
- zagovaranje punih prava Roma u svim aspektima i nivoima socijalne, zdravstvene, ekonomske i političke participacije;
- formiranje timova za praćenje strukturne, institucionalne i individualne diskriminacije, kao i zločina iz mržnje protiv Roma;
- intervencija protiv svih takvih zločina protiv Roma;
- podržavati pravno i socijalno savetovanje specijalizovano za zaštitu i zastupanje prava Roma i raditi protiv anti-Romizma u svim zemljama.

U oblasti podizanja svesti i unapređivanja solidarnosti:

- zagovarati formiranje timova za obrazovanje radnika javnih institucija i međunarodnih organizacija o diskriminaciji i anti-Romizmu;
- podizanje svesti među većinskim stanovništvom o uravnoteženom izveštavanju o Romima, borba protiv stereotipa o Romima i promovisanje kulturnog razumevanja;

- osnivanje Mreže romskih medija koja okuplja medije iz Evrope i promoviše saradnju sa Romskim medijima radi jačanja romske zajednice;
- Mreža podržava profesionalizaciju romskih medija, promoviše raznolikost u izveštavanju i podstiče opste medijske organizacije da izveštavaju o izazovima sa kojima se Romi suočavaju, i promovišu razumevanje;
- produbiti solidarnost i ojačati kulturne veze sa Indijom i Bliskim istokom;
- preduzeti mere za podizanje svesti o solidarnosti među Romima i ne-Romima, uključujući jačanje demokratije i aktivizma.

U oblasti političkih promena:

- promovisati političko učešće Roma u UN i njenim agencijama, EU i drugim regionalnim i međunarodnim telima;
- promovisati Rome kao aktivne članove političke scene, uključujući njihovo učešće u jačanju demokratije i demokratskih procesa.
- podržavati mere protiv diskriminacije u obrazovanju, zapošljavanju i stanovanju; fokus treba da bude na smanjenju strukturne i institucionalne diskriminacije;
- promovisati političko zastupanje: institucije treba da osiguraju da Romi adekvatno učestvuju u političkim odlučivanjima. Promovisati romske lidere, zastupljenost u parlamentima i vladama, stvoriti mehanizme za romska pitanja;
- uspostaviti stalno predstavništvo Romske zajednice u Briselu, zasnovano na transparentnim strukturama; kancelarija je odgovorna za međunarodna istraživanja i hitne situacije romske zajednice, kao i za komunikacija i sprovođenje lobiranja;
- osnovati Evropsku političku partiju Roma kako bi se zastupali interesi Roma na Evropskom nivou.

Stojimo ujedinjeno u našoj posvećenosti zaštiti prava Romske Nacije, promovisanju dobrobiti i osiguranju jednakosti Romskih pojedinaca širom sveta. Moramo ostaviti po strani pasivne stavove. Moramo se udružiti i međusobno podržavati. Mi se zalažemo da se izborimo za potrebe svih Roma i preuzmemo kontrolu nad našom sopstvenom budućnošću. Potrebne su nam snažne i podržavajuće strukture u našoj zajednici. Za našu generaciju i buduće generacije.

Berlin, 17. maj 2023.